

Experiența educațională a elevilor din anii terminali

- o analiză a învățământului preuniversitar agricol -

Raport de cercetare
Autor: Oana Ganea

Cuprins

Cuprins	2
Despre proiect	3
Cele mai importante rezultate	3
Obiectivele studiului și metodologia cercetării	4
Rezultatele cercetării	6
Motivația alegerii liceului și profilului de studiu	6
Evaluarea studiilor urmate	8
Experiența elevilor cu cursuri și activități de educație antreprenorială.....	9
Experiența elevilor cu vizitele de studiu pe lanțul valoric.....	11
Experiența elevilor în ceea ce privește participarea la stagiile de pregătire practică	12
Interacțiunea elevilor cu mediul de agri-business.....	14
Satisfacția și atașamentul față de profilul studiilor urmate	16
Planurile de viitor.....	17
Concluzii	19
Anexa 1.....	20

Despre proiect

Acest studiu face parte din programul „Creștem prin Educație Agricolă” (CEA), finanțat de Romanian-American Foundation (RAF) și derulat, începând cu 2015, de un consorțiu din care fac parte Centrul Român de Politici Europene, Fundația World Vision România, Junior Achievement România și Fundația Civitas pentru Societatea Civilă Cluj. În ultimii 10 ani, eforturile CEA s-au concentrat pe sprijinirea liceelor agricole în a (re)deveni hub-uri educaționale relevante pentru viitoarea generație de fermieri. Activitățile CEA își propun să îmbunătățească performanța - metodele de predare, practica de specialitate, conectarea cu mediul de business, activitățile extrașcolare, soluțiile de e-learning, promovarea liceelor agricole înscrise în program și îmbunătățirea politicilor publice care vizează învățământul agricol din România. Peste 50 de licee tehnologice cu profilul agricultură din întreaga țară beneficiază astăzi de suportul și know-how-ul organizațiilor implicate în program.

Cele mai importante rezultate

Raportul de față analizează parcursul educațional și aspirațiile elevilor din anii terminali ai liceelor cu profil agricol din România, pe baza răspunsurilor a 902 elevi din 31 de unități de învățământ. Studiul evidențiază faptul că, deși 39% dintre elevi au ajuns în aceste unități de învățământ nu ca opțiune principală, ci din cauza notei obținute la evaluarea națională, experiența educațională finală este percepută ca fiind una pozitivă, majoritatea declarându-se mulțumiți de profilul urmat. Acest lucru sugerează că, deși nu sunt o primă opțiune, aceste licee reușesc să capteze interesul elevilor și să le ofere o experiență educațională satisfăcătoare.

Totuși, programele și dotările actuale ale liceelor agricole nu par convingătoare nici pentru viitorii elevi, nici pentru părinți și, cel mai probabil, este nevoie ca liceele să investească mai mult, atât în dezvoltarea ofertei educaționale, cât și în campanii de promovare a instituțiilor de învățământ.

Deși învățarea aplicată este fundamentală în educație, aproximativ 29% dintre absolvenți afirmă că nu au avut parte de o experiență de lucru autentică în cadrul unei companii, fiind adesea constrânși să își identifice singuri locurile de practică din cauza dificultăților întâmpinate de școli în stabilirea unor parteneriate instituționale solide. În paralel, 37% dintre elevi semnalează un decalaj între teorie și realitate, considerând că noțiunile predate în școală nu sunt suficiente în raport cu abilitățile solicitate de operatorii economici în timpul perioadelor de practică.

O altă problemă care se poate ridica pe acest subiect este legată de echitate. Cei care au o rețea socială sau familii cu afaceri în domeniu reușesc să își găsească mai ușor un operator economic unde să facă ore de practică, în timp ce cei care vin din medii cu capital social mai scăzut riscă să fie dezavantajați.

Existența și utilizarea unei ferme didactice în procesul educațional reprezintă un pilon esențial pentru formarea practică a elevilor, însă multe licee agricole se confruntă cu absența acesteia sau cu imposibilitatea de a o folosi din motive tehnice. Deși ferma didactică este importantă pentru a asigura o bază solidă de instruire, lipsa ei restrânge semnificativ oportunitățile tinerilor de a-și exercita abilitățile înainte de a face pasul decisiv către cerințele mediului profesional real.

Doar mai puțin de o treime dintre elevii care au răspuns chestionarului au avut oportunitatea de a participa la un stagiul de ucenicie la un operator economic din domeniul agricol și doar 14% au fost angajați cu un contract de muncă la un operator economic. Proporțiile se păstrează în ambele categorii de elevi, atât la cei de la învățământul profesional, cât și pentru cei de la învățământul liceal. Acest fapt poate să fie demotivant pentru elevii de liceu din anii terminali, care speră să găsească un loc de muncă în domeniu, dar fără să aibă o experiență practică foarte mare.

Datele arată că elevii din învățământul profesional au o rată mai mică de participare la proiecte extracurriculare cu mentori din mediul de afaceri. Aceștia declară într-o proporție mai mică decât cei din învățământul liceal că au avut ocazia să participe la proiecte sau la alte activități extracurriculare. De asemenea, mai mult de jumătate din elevii din învățământul profesional spun că nu au beneficiat de ore de curs la care să fie invitați oameni din mediul de afaceri. Lipsa de interacțiune cu mentori de succes poate demotiva acești elevi în a rămâne mai departe în domeniul agricol.

În ceea ce privește educația antreprenorială, deși este prezentă în curriculum pentru marea majoritate a elevilor, gradul de satisfacție față de utilitatea aplicată a acestor cursuri rămâne scăzut. Cu toate acestea, este de remarcat și faptul că procentul de 7% dintre respondenți care spun că au optat pentru liceul agricol cu motivația de a-și deschide o afacere proprie crescut până la 20% la terminarea liceului. Școala crește deci aspirațiile în acest domeniu, dar putem afirma că nu reușește să le susțină prin dezvoltarea unor competențe antreprenoriale puternice.

O provocare majoră identificată de studiu este rata redusă de retenție a tinerilor în sectorul agricol după absolvire – fie ca studenți, angajați sau antreprenori. Deși mulți elevi provin din familii care practică agricultura, intenționează să rămână în acest domeniu sub un sfert (24%) dintre cei care vor să își continue studiile și doar 14% dintre cei care doresc să se angajeze. Modelul agricol din familie, care este adesea cel de subzistență, cu muncă intensă și rezultate limitate, poate afecta percepția agriculturii ca pe o oportunitate de afaceri viabilă și modernă.

În plus, această lipsă de contact direct (în special sub formă de stagii de pregătire practică) cu activitățile agricole într-un mediu real ar putea genera o percepție a riscurilor ca fiind prea mari și o lipsă de încredere în capacitatea de a gestiona o carieră în postura de angajat sau o afacere în acest sector complex. Deși nu putem stabili o relație cauzală directă, suprapunerea dintre expunerea practică redusă și intenția scăzută de a rămâne în domeniu indică o posibilă legătură între cele două dimensiuni.

În plus, tendința de reorientare vocațională este dublată de un sentiment de incertitudine privind viitorul în țară. Doar 40% dintre respondenți spun hotărât că își doresc să rămână în țară după terminarea liceului. În același timp, un procent mare din elevi nu sunt hotărâți în privința viitorului lor, dacă își doresc să plece sau nu din țară. Această stare de incertitudine a unei părți importante dintre absolvenți ridică semne de întrebare asupra modului în care politicile publice și mediul socio-economic actual răspund, dar mai ales influențează aspirațiile și nevoile lor, lăsându-i neconvinși de perspectivele unei cariere în România, în special într-un sector cu un atașament moderat, unde doar 35% dintre elevi ar alege același profil dacă ar lua-o de la capăt.

Obiectivele studiului și metodologia cercetării

Studiul a urmărit analiza percepțiilor, motivațiilor și aspirațiilor elevilor din anii terminali ai liceelor cu profil preponderant agricol din România, conform listei oficiale a Ministerului Agriculturii și

Dezvoltării Rurale¹. Obiectivul general al cercetării a fost înțelegerea măsurii în care pregătirea oferită de aceste unități de învățământ răspunde nevoilor elevilor și îi pregătește pentru cariera profesională.

Cercetarea a urmărit să:

- identifice profilul socio-demografic și familial al respondenților, urmărind aspecte precum mediul de rezidență, nivelul de educație al părinților și gradul de implicare a familiei în activități agricole sau conexe pentru a înțelege influența mediului familial în alegerea acestui tip de liceu.
- identifice motivațiile care au stat la baza alegerii liceului și a profilului agricol.
- evalueze nivelul de satisfacție a elevilor față de experiența educațională.
- analizeze experiența practică și contactul cu mediul de business, investigând participarea la ore și activități de educație antreprenorială, la stagiile de practică la operatori economici și frecvența interacțiunilor cu antreprenori din domeniu.
- exploreze planurile de viitor și gradul de atașament față de domeniu, intenția de a continua studiile, de a se angaja sau de a începe o afacere.

Cercetarea a utilizat o abordare cantitativă, având ca instrument de cercetare un chestionar online care poate fi consultat la finalul acestui raport. Platforma de colectare a datelor utilizată a fost *LimeSurvey*, iar link-ul de acces a fost distribuit elevilor prin intermediul cadrelor didactice și al directorilor din liceele participante.

Populația țintă: Elevii în anii terminali (clasele a XI-a și a XII-a) din învățământul liceal, profesional și profesional dual, înmatriculați în cele 59 de licee cu profil preponderent agricol din România. În urma verificării bazei de date, eșantionul final al studiului a fost format din 902 elevi provenind din 31 de licee agricole care au răspuns invitației de a participa la studiu.

Metoda de eșantionare: A fost utilizată o metodă de eșantionare neprobabilistică, pe bază de auto-selecție. Chestionarul a fost distribuit către toate cele 59 de licee preponderent agricole, iar participarea, atât a liceelor, cât și a elevilor a fost voluntară.

Datele au fost colectate în intervalul noiembrie 2024 – martie 2025.

Analiza statistică a fost realizată cu ajutorul software-urilor Microsoft Excel (pentru curățarea și organizarea bazei de date) și SPSS (pentru analize statistice descriptive și corelații).

Limitele cercetării și aspecte etice

Deoarece s-a folosit o metodă bazată pe auto-selecție, rezultatele studiului nu pot avea pretenția de a fi reprezentative statistic la nivelul tuturor elevilor din clasele cu profil agricol, dar numărul mare al elevilor care au răspuns la chestionar și faptul că în acest demers a participat un număr semnificativ de licee pot să conducă la concluzia că rezultatele reflectă într-o măsură considerabilă opiniile populației de elevi din liceele agricole din România.

De asemenea, multe răspunsuri se bazează pe percepție și autoevaluare, ceea ce poate introduce date subiective în analiză, legate de dezirabilitate socială sau de percepția personală a elevilor legate de un anumit subiect.

Participanții au fost informați de la început despre confidențialitatea informațiilor furnizate și despre scopul studiului. De asemenea, a fost numită o persoană responsabilă din partea echipei de

¹ <https://educatieagricola.ro/licee/>

cercetători care să răspundă la eventuale întrebări legate de colectarea datelor și de întrebările din chestionar.

Rezultatele cercetării

Motivația alegerii liceului și profilului de studiu

Datele arată că, inițial, mulți elevi ajung la licee agricole nu din pasiune, ci mai degrabă din lipsă de alternative: un procent semnificativ de respondenți (39%) spun că liceul ales nu a fost printre primele opțiuni. Pe de altă parte, puțin peste un sfert (27%) manifestă o preferință pentru domeniul agricol, motivată de interesul pentru obținerea unei calificări agricole. Această proporție se menține comparativ cu studiul CRPE din anul 2021², când 29% dintre elevi au susținut acest lucru.

Majoritatea elevilor provin din mediul rural (73%) și din familii implicate în agricultură (50%). Nivelul de educație al părinților este variat, dar preponderent liceal sau profesional. Mai mulți elevi provin din familii cu afaceri conexe agriculturii sau care au accesat fonduri europene pentru dezvoltarea afacerii agricole (vezi graficele din Anexa 1)

De remarcat faptul că în eșantion, jumătate dintre respondenți sunt de gen feminin, ceea ce arată că acest domeniu este accesat atât de fete, cât și de băieți, chiar dacă nu a fost printre primele lor opțiuni.

Oferta educațională a convins doar 15% dintre elevii din anii terminali să opteze pentru liceele agricole în care învață, iar pentru 13% dintre elevi a contat îndrumarea părinților. Programele și dotările actuale ale liceelor agricole nu par convingătoare nici pentru elevi, nici pentru părinți. (Figura 1)

Intenția de a dezvolta o afacere proprie și perspectivele de angajare reprezintă motive suplimentare de a opta pentru un liceu agricol pentru mai puțin de o zecime dintre ei. Chiar dacă nu este atât de semnificativ procentul, totuși este de notat faptul că 7% dintre respondenți spun că au fost interesați de liceul în care învață pentru că doresc să aibă propria afacere. Pentru aceștia, cursurile de antreprenoriat și oportunitățile de a-și îmbunătăți abilitățile antreprenoriale sunt foarte importante. (Figura 1)

Nu există diferențe semnificative statistic între elevii care urmează cursurile liceale și cei care urmează calificări de nivel trei (școală profesională) în ceea ce privește motivațiile, cu excepția faptului că un procent mai mare din totalul elevilor din învățământul profesional față de cei care urmează liceul spun că au fost convinși de prieteni să aleagă acest liceu, ceea ce înseamnă că pentru aceștia rețeaua socială a avut o importanță mai mare.

² Studiu privind motivațiile, experiențele și intențiile elevilor din anii terminali ai liceelor și școlilor profesionale cu profil preponderent agricol, 2021, <https://www.crpe.ro/ro/studiu-tineri-din-liceele-agricole/>

Ce motive te-au determinat sa alegi un profil agricol pentru studii? (răspuns multiplu)

Baza: toti respondentii

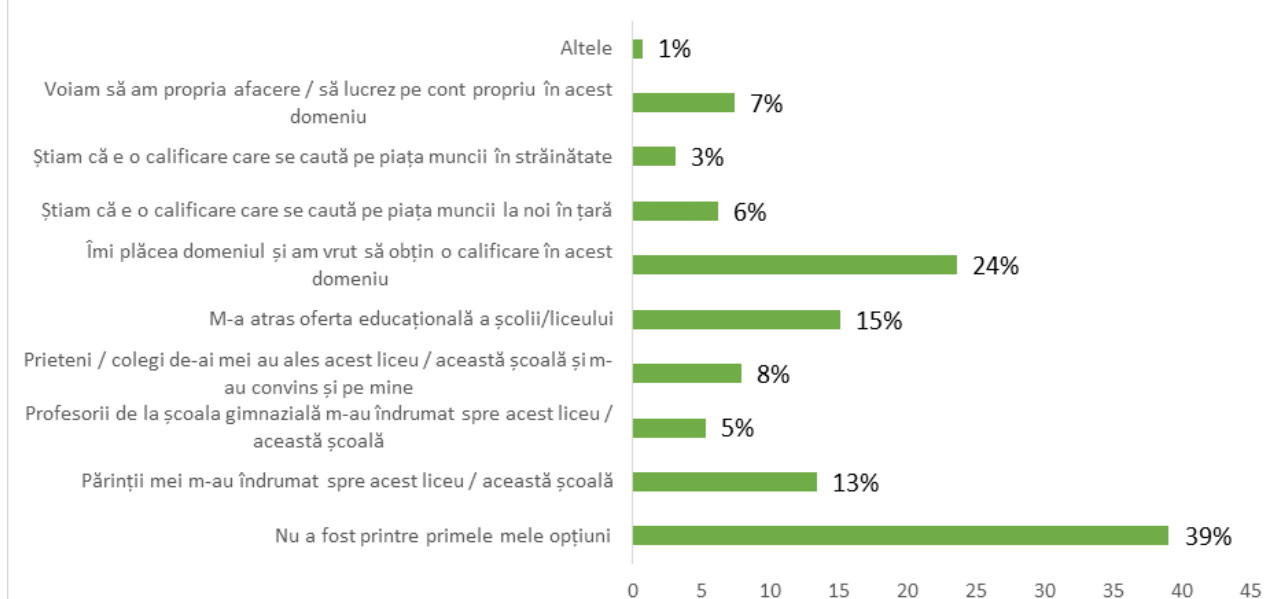

Figura 1

Aproape jumătate dintre respondenți provin din familii care se ocupă cu agricultură, de subzistență sau comercială. Ipoteza de cercetare potrivit căreia prezența unei afaceri în agricultură în familie influențează într-o anumită măsură alegerea unui liceu cu profil agricol se verifică și în acest studiu, la fel ca în cazul primului studiu din anul 2021.

Se observă o corelație din punct de vedere statistic între proveniența dintr-un mediu familial agricol și alegerea asumată a liceului: mai puțini elevi din acest mediu au declarat că școala nu a fost opțiunea lor principală. Cu toate acestea, respondenții minimizează influența părinților, o atitudine ce ar putea fi motivată de dorința de a-și afirma independența în luarea deciziilor. În concluzie, se poate afirma că mediul familial este important pentru adeviziunea către învățământul agricol, întrucât copiii care cresc în familii în care se practică agricultura văd această cale ca fiind una naturală pentru parcursul lor profesional.

În prezent, există membri ai familiei tale care se ocupă cu agricultura (inclusiv creșterea animalelor)?
Baza: toti respondentii

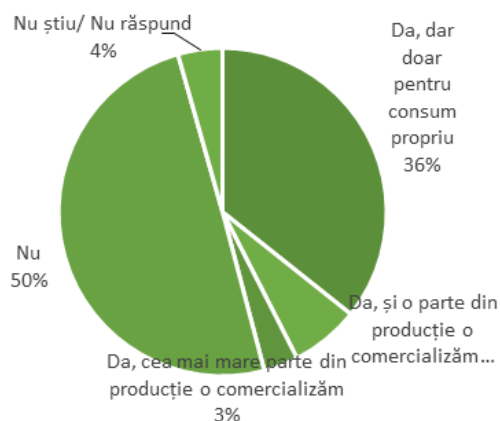

Figura 2

În ce măsură a contribuit implicarea familiei în agricultură și/sau domenii conexe la alegerea liceului și a profilului?
Baza: respondentii care se ocupa cu agricultura in familie sau sunt implicati in domenii conexe

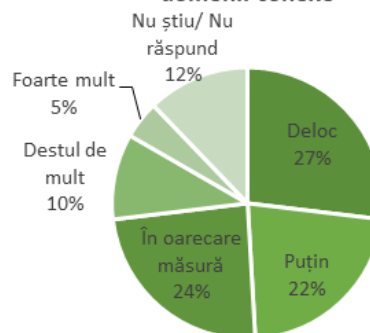

Figura 3

Evaluarea studiilor urmate

Întrebați fiind cât de mulțumiți sunt de profilul urmat, majoritatea se declară „destul de mulțumiți” sau „foarte mulțumiți”, ceea ce înseamnă că au avut o experiență educațională pozitivă. Chiar și cei care nu au dorit la început să fie într-un liceu agricol raportează un grad de mulțumire ridicat. 44% dintre cei care au declarat că liceul nu a fost printre primele opțiuni spun că sunt „destul de mulțumiți” sau „foarte mulțumiți” de parcursul educațional. Putem afirma faptul că profilul agricol a reușit să le capteze atenția pe parcursul învățării și experiența de a fi într-un loc pe care nu și-l doreau neapărat a căpătat valențe pozitive.

Pe ansamblu, cât de mulțumit ești de profilul pe l-ai urmat?
Baza: toti respondentii

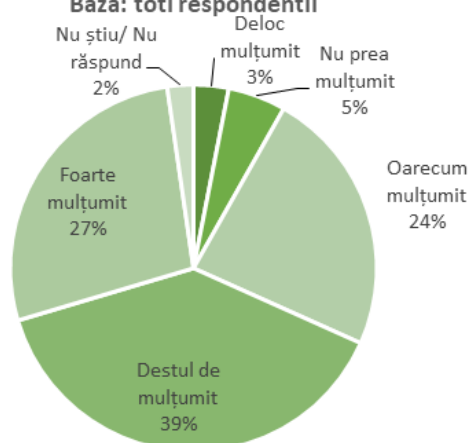

Figura 4

Valoare Medie: 3.84

Pe ansamblu, cât de mulțumit ești de profilul pe l-ai urmat?
Baza: respondenții care au declarat că nu a fost printre primelle opțiuni

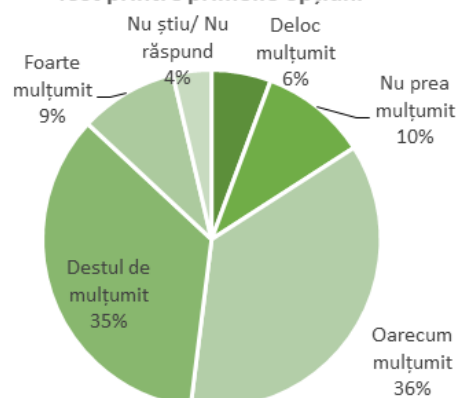

Figura 5

Condițiile de studiu sunt apreciate, în medie, cu note cuprinse între 3.86 și 4.1 (dintr-un maximum 5 posibil), reflectând gradul de mulțumire al elevilor în ceea ce privește calitatea pregătirii profesionale, dotarea cu echipamente, calitatea predării și relevanța conținutului disciplinelor. Totuși, realitatea arată că, deși există o satisfacție destul de ridicată față de mediul educațional (dată de percepția elevilor) rămân decalaje majore între dotarea școlilor și standardele tehnologice solicitate de companiile de pe piață, așa cum reiese din alte studii CRPE³.

În ceea ce privește autoevaluarea nivelului de competențe, cei mai mulți se evaluează cu bine (valori medii de la 3.73 până la 4.11) în ceea ce privesc abilitățile de a învăța lucruri noi, de a lucra în echipă sau referitor la abilități antreprenoriale. (Figura 7). Totuși, întrebări fiind dacă teoria învățată în școală i-a ajutat în stagiile de practică, aceiași elevi spun că aceasta nu s-a potrivit întru totul cu ceea ce aveau nevoie.

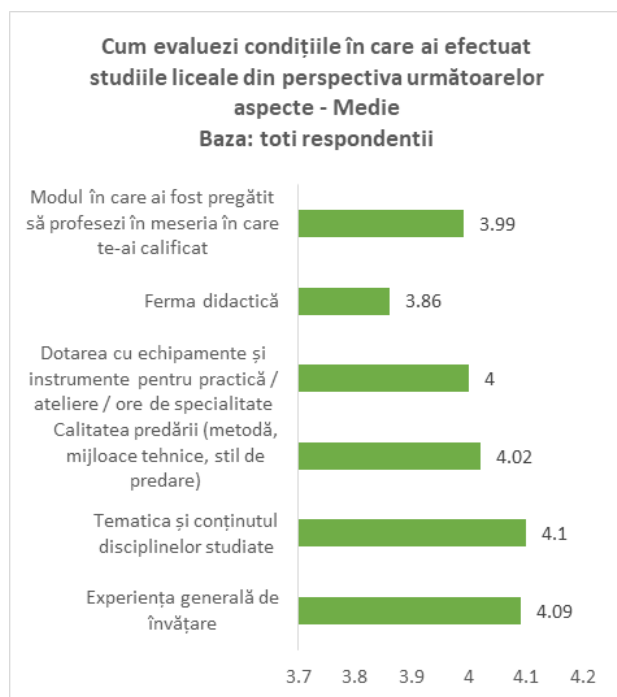

Figura 6

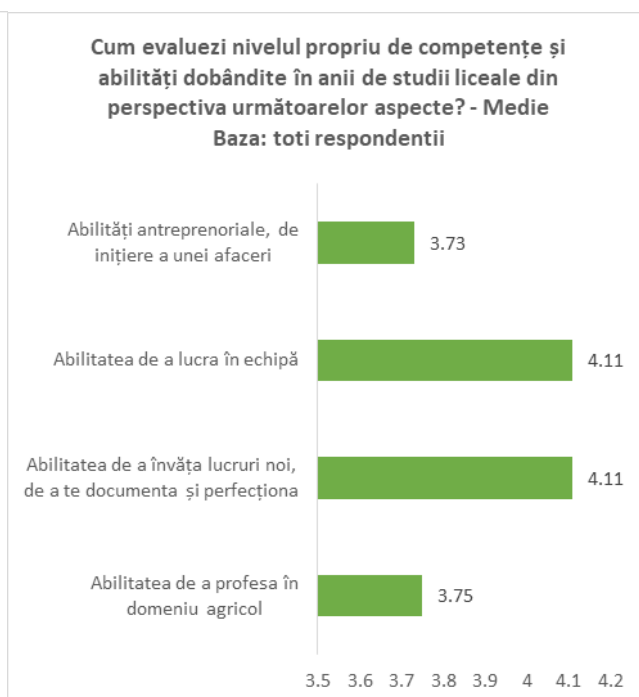

Figura 7

Experiența elevilor cu cursuri și activități de educație antreprenorială

Un procent ridicat dintre elevi (89%) beneficiază de ore de educație antreprenorială, ceea ce arată că acest subiect are o pondere din ce în ce mai importantă în curriculumul liceelor agricole.

Deși participarea la activități extracurriculare oferă oportunități suplimentare de dezvoltare a abilităților antreprenoriale, doar mai puțin de jumătate (42%) au spus că au participat la acest tip de programe. Vizitele de studiu (41%), atelierele (35%) și concursurile (48%) sunt activitățile cel mai des menționate, contribuind la îmbogățirea cunoștințelor și abilităților practice ale elevilor. (Figura 10).

³ Mai multe studii se pot consulta pe www.crpe.ro

Totuși, elevii din învățământul profesional au declarat în proporție mai mică participarea la astfel de ore.

Figura 8

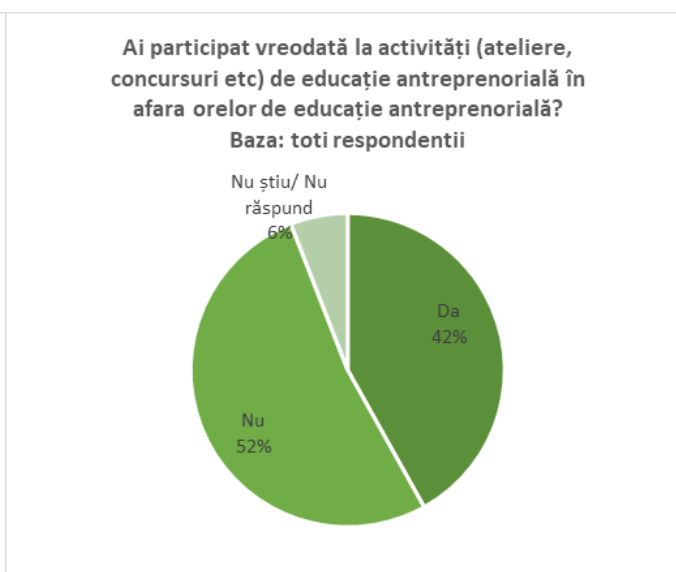

Figura 9

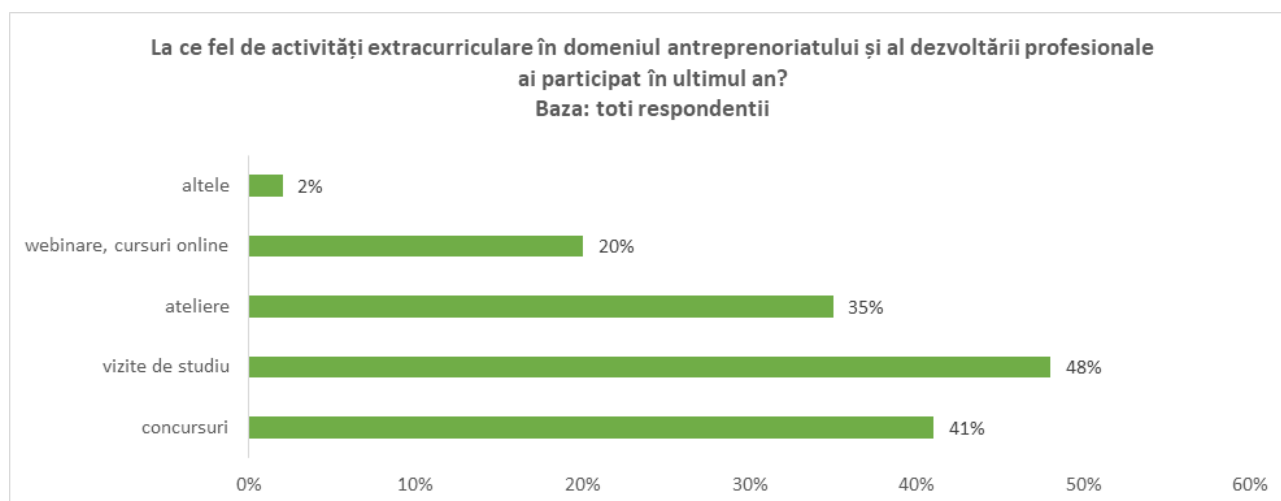

Figura 10

În ceea ce privește gradul de mulțumire vizavi de modul în care activitățile de educație antreprenorială i-au ajutat pe elevi să își îmbogățească abilitățile antreprenoriale, media de 3.17 arată că satisfacția nu este foarte ridicată, iar liceele trebuie să investească mai mult în aceste ore.

Elevii au nevoie de ore mai aplicate, să li se ofere instrumente utile care să îi ajute în mod real să își poată deschide o afacere, mai ales că la finalul liceului, 20% dintre elevi declară că își doresc ca după terminarea liceului să devină antreprenori. (Figura 11)

În ce măsură te-au ajutat activitățile de educație antreprenorială să îți îmbogățești abilitățile antreprenoriale?

Baza: cei care au participat la activitati de educație antreprenorială

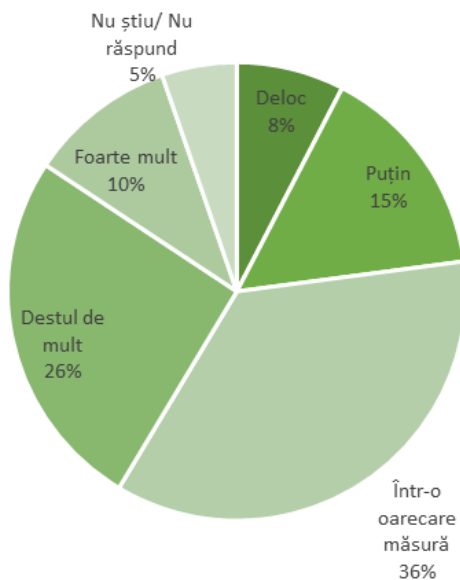

Figura 11 Valoare Medie: 3.17

Experiența elevilor cu vizitele de studiu pe lanțul valoric

Jumătate dintre elevi participă la vizite de studiu pe lanțul valoric din domeniul agricol, manifestând interes pentru modul în care funcționează afacerile în practică. Gradul de satisfacție față de aceste vizite (3.53) nu este foarte ridicat, se înscrie în valori medii, dar arată totuși că ele contribuie la înțelegerea proceselor și la formarea unei perspective realiste asupra sectorului agricol (Figurile 12 și 13)

Elevii din învățământul profesional au fost mulțumiți într-o proporție mai mică de cunoștințele dobândite în aceste vizite, cel mai probabil aceștia dorindu-și informații mult mai aprofundate din domeniul lor.

Pe parcursul studiilor, ai participat la vizite de studiu pe lanțul valoric din domeniul agriculturii?

Baza: toti respondentii

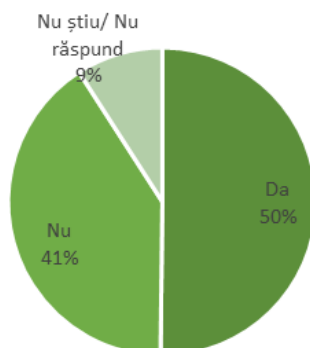

Figura 12

În ce măsură ai învățat în cadrul vizitelor de studiu lucruri noi despre funcționarea unei afaceri în agricultură?

Baza: cei care au participat la vizite de studiu pe lanțul valoric

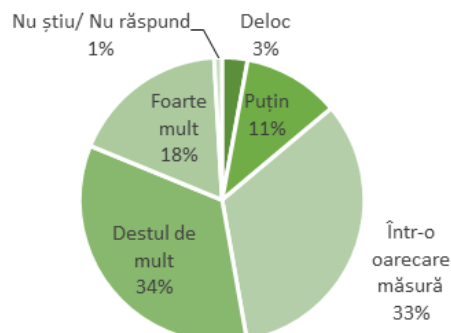

Figura 13

Valoare Medie: 3.17

Experiența elevilor în ceea ce privește participarea la stagiile de pregătire practică

Pregătirea practică reprezintă o componentă esențială a programului de studiu, beneficiind de participarea unui procent semnificativ de elevi (86%). Stagiile se desfășoară preponderent la operatorii economici într-o proporție de 27% sau printr-o combinație de activități în liceu și la operatorii economici (21%). Totuși, un procent semnificativ al elevilor care încheie un liceu agricol – 29% - nu au avut niciodată experiența reală de practică reală la un operator economic. (Figura 15)

Pe parcursul studiilor ai participat la stagii de pregătire practică?

Baza: toti respondentii

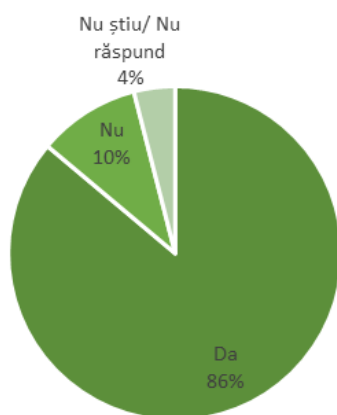

Figura 14

Unde s-au desfășurat stagiile de practică?

Baza: cei care au participat la stagii de pregătire practică

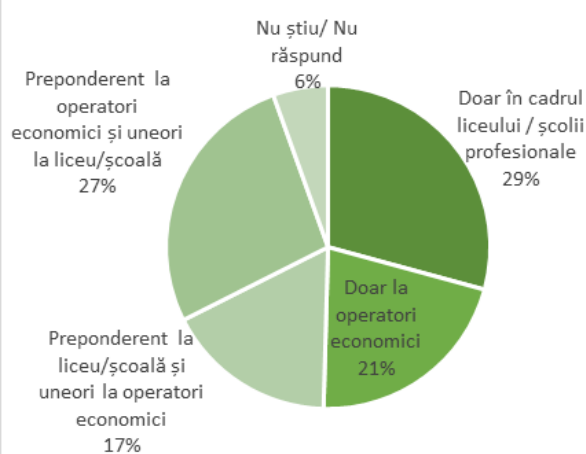

Figura 15

Mai mult de jumătate dintre respondenți spun că au găsit singuri operatorul economic la care să poată

face practică, ceea ce arată o capacitate instituțională redusă a școlii de a construi parteneriate solide. În general, liceele agricole au dificultăți majore în a găsi parteneri de practică, fapt verificat și din relatările directorilor și din alte studii CRPE.

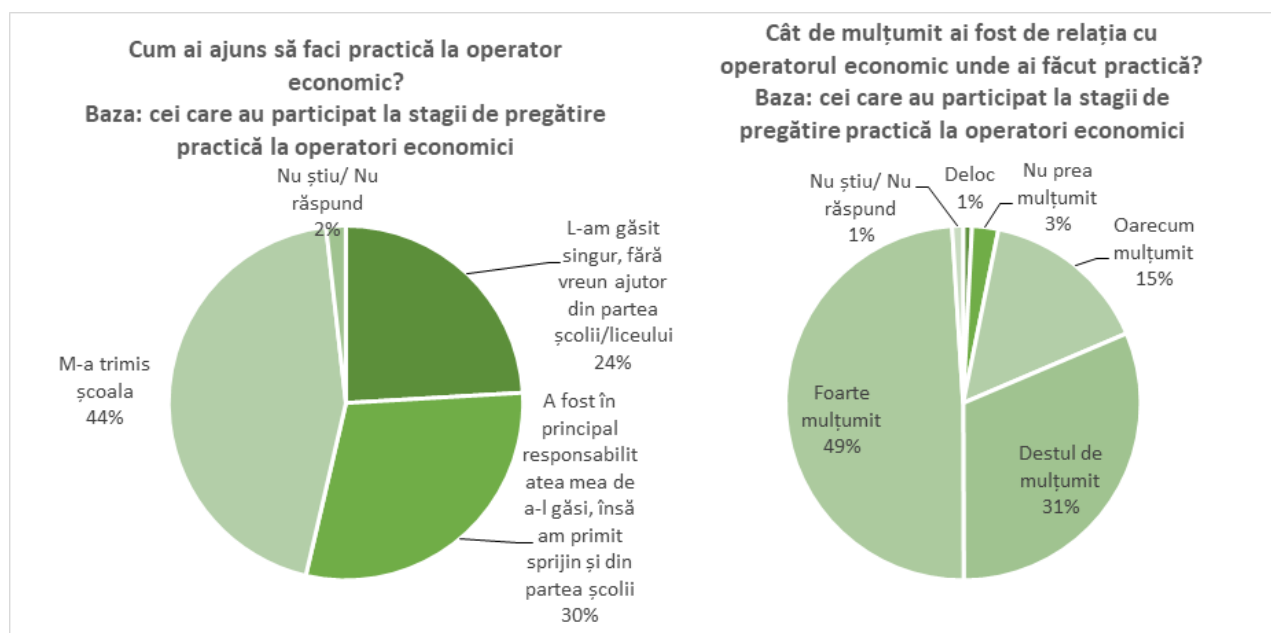

Figura 16

Figura 17

Valoare Medie: 4.27

Relația cu operatorii economici este, în general, pozitivă (4.27), iar elevii se implică activ în activitățile firmei, contribuind la procesul de producție. În același timp, aproape o treime dintre ei au declarat că implicarea a fost minimă sau au fost lăsați doar să observe activitățile companiei la care au efectuat aceste stagii.

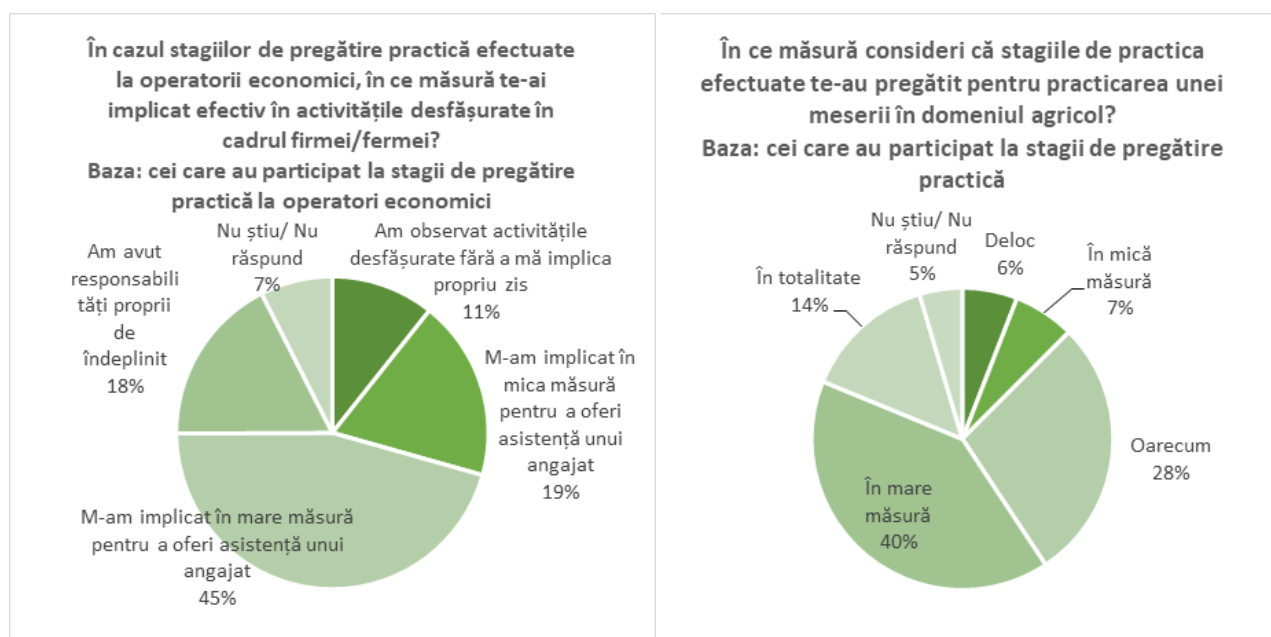

Figura 18

Figura 19

Valoare Medie: 3.53

Această lipsă a implicării în activitățile operatorului economic i-a făcut pe o parte dintre elevii să

declare că stagiile de practică efectuate nu i-au pregătit foarte mult pentru practicarea unei meserii în domeniul agricol.

În același timp, 37% dintre elevi au observat o discrepanță între ceea ce învață la școală și cunoștințele pe care au nevoie să le aplice în stagiile de practică – aceștia spun că ceea ce au învățat la școală nu i-au ajutat la operatorul economic. (Figura 20)

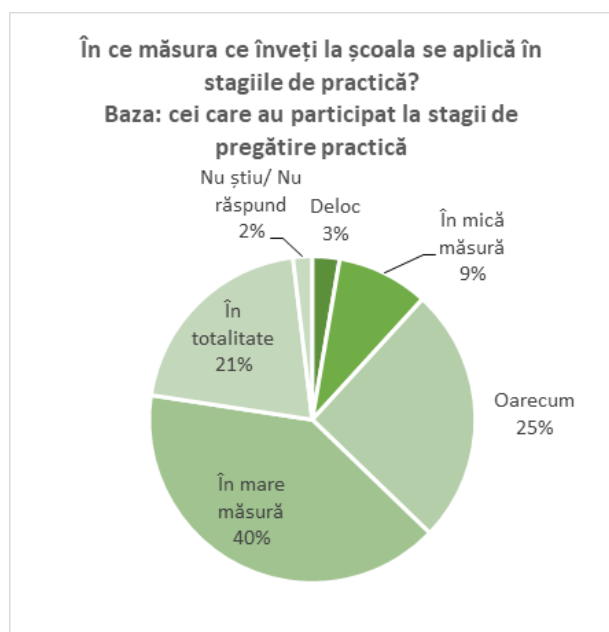

Figura 20 Valoare Medie: 3.58

Interacțiunea elevilor cu mediul de agri-business

Interacțiunea directă cu antreprenori din domeniul agricol, facilitată de liceu reprezintă o oportunitate valoroasă pentru elevi de a se familiariza cu provocările din sectorul privat. Vizitele de studiu, mentoratul și invitațiile adresate oamenilor de afaceri pentru a participa la ore sunt modalități prin care se realizează această interacțiune.

Doar puțin peste jumătate din elevi au avut acces la astfel de oportunități, iar gradul de mulțumire manifestat – o medie de 3.5 - arată că există spațiu de îmbunătățire a facilitării contactului dintre elevi și mediul de afaceri. De asemenea, elevii din învățământul profesional sunt mai puțin mulțumiți decât cei din liceal de oportunitățile pe care școala le-a oferit în interacțiunea cu companiile din domeniu.

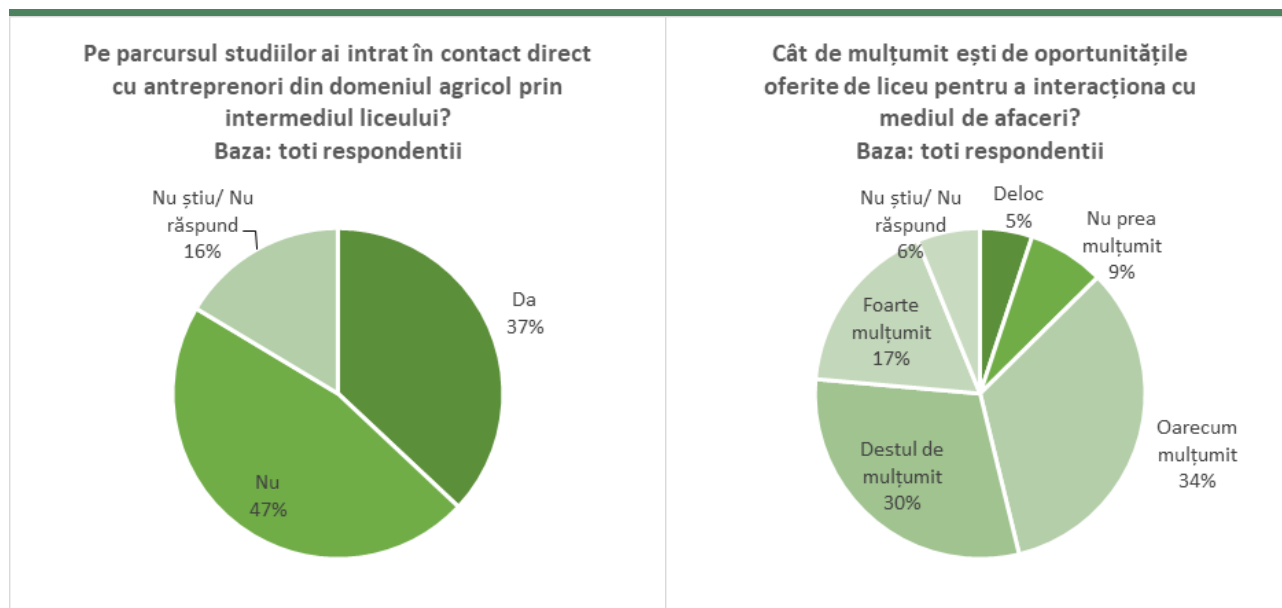

Figura 21

Figura 22 Valoare Medie: 3.58

Datele arată că elevii din învățământul profesional au o rată mai mică de participare la proiecte extracurriculare cu mentori din mediul de afaceri. Aceștia declară într-o proporție mai mică decât cei din învățământul liceal că au avut ocazia să participe la proiecte sau la alte activități extracurriculare. De asemenea, mai mult de jumătate din elevii din învățământul profesional spun că nu au beneficiat de ore de curs la care să fie invitați oameni din mediul de afaceri.

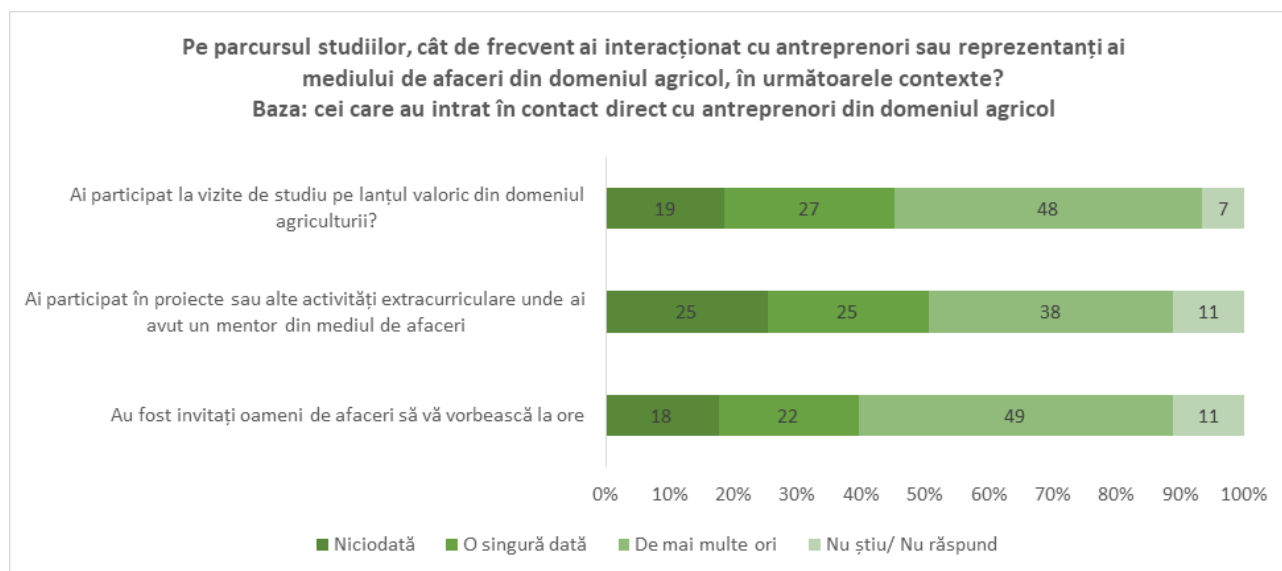

Figura 23

Doar mai puțin de o treime dintre elevii care au răspuns chestionarului au avut oportunitatea de a participa la un stagiu de ucenicie la un operator economic din domeniul agricol și doar 14% au fost angajați cu un contract de munca la un operator economic. Proporțiile se păstrează în ambele categorii de elevi, atât la cei de la învățământul profesional, cât și pentru cei de la învățământul liceal. Acest fapt poate să fie demotivant pentru elevii de liceu din anii terminali, care speră să găsească un loc de muncă în domeniu, dar fără să aibă o experiență practică foarte mare.

Pe parcursul studiilor, ai participat la vreun stagiu de ucenicie la un operator economic din domeniul agricol?
 Baza: toti respondentii

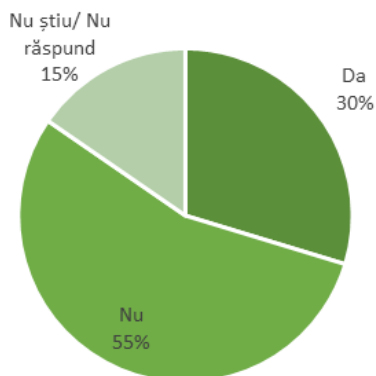

Figura 24

Pe parcursul studiilor (inclusiv în vacanțe), ai fost angajat vreodată cu contract de muncă la un operator economic din domeniul agricol?
 Baza: toti respondentii

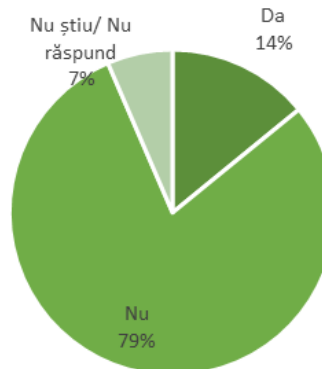

Figura 25

Satisfacția și atașamentul față de profilul studiilor urmate

Atașamentul elevilor față de liceul și profilul ales este moderat. Un procent de 42% ar alege același liceu, iar 35% ar opta foarte probabil pentru același profil, indicând un nivel mediu de satisfacție în ceea ce privește alegerea profilului agricol. Totuși, media răspunsurilor se situează sub valoarea de 4, ceea ce arată și că mulți dintre respondenți nu sunt mulțumiți de liceul urmat.

Privind înapoi în timp, dacă ai putea alege din nou, cât de probabil ar fi să...?

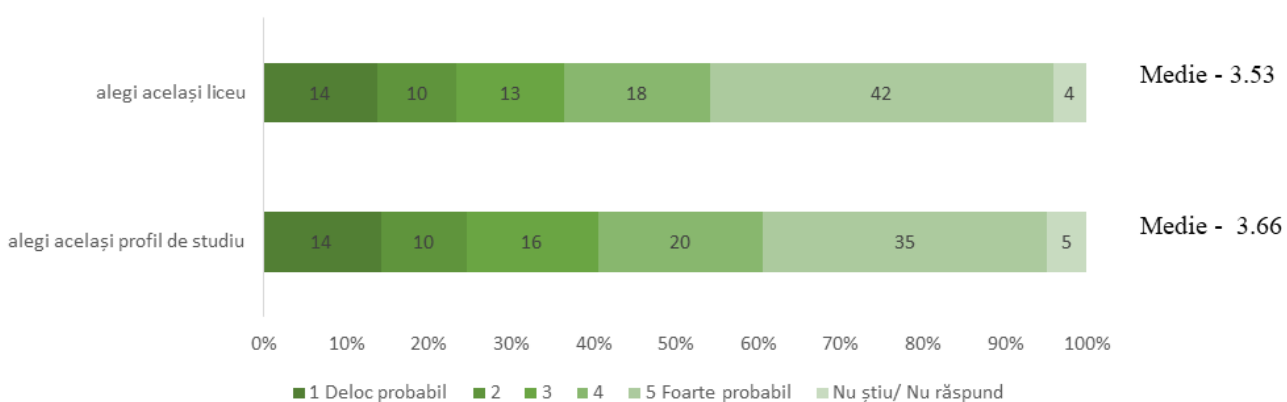

Figura 26

Planurile de viitor

Planurile de viitor ale elevilor sunt diverse, reflectând o paletă largă de aspirații. Un procent semnificativ intenționează să își continue studiile (41%), să se angajeze (45%) sau să înceapă propria afacere (20%). Cu toate acestea, o proporție importantă dintre cei care optează pentru continuarea studiilor sau angajare preferă un alt domeniu decât cel agricol, arătând o apetență mai degrabă spre reorientare vocațională. (Figura 28)

Mai mult de atât, elevii care au răspuns inițial că liceul agricol nu a fost prima lor opțiune, caută mai degrabă alternative după absolvire, rămânând puțini convinși de domeniul agricol.

Este de remarcat și faptul că doar 7% dintre respondenți spun că au optat pentru liceul agricol cu motivația de a-și deschide o afacere proprie, iar acest procent (de intenționalitate) a crescut până la 20% la terminarea liceului.

Interesant este ca acest procent rămas constant față de studiul CRPE din anul 2021, unde 21% din respondenți au spus că, după terminarea studiilor, vor să înceapă propria afacere.

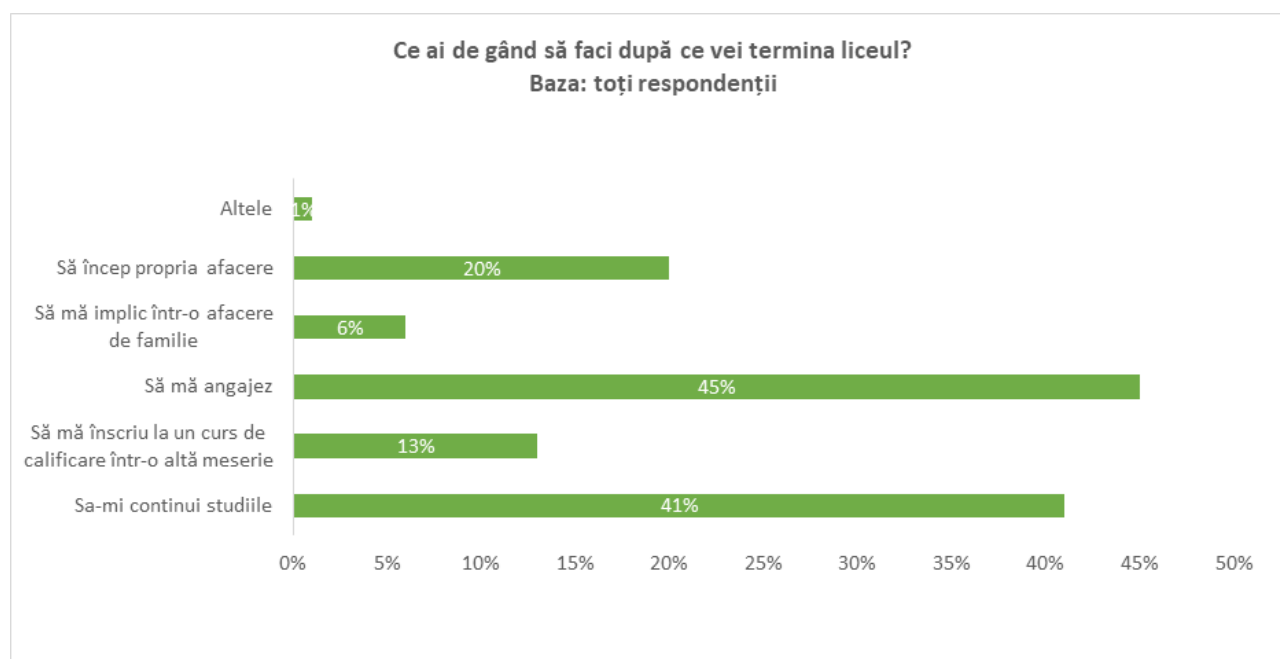

Figura 27

Dintre cei care vor să își continue studiile, cei mai mulți sunt dintre elevii care învață sistemul liceal și doar mai puțin de un sfert vor să rămână în domeniul agriculturii. La fel, doar 14% dintre cei care vor să se angajeze, vor în agricultură sau un domeniu conex.

Elevii din învățământul profesional își doresc mai mult decât cei din învățământul liceal să se angajeze imediat după absolvire. Totuși, toate datele prezentate indică o rată redusă de retenție a tinerilor în domeniul agricol după absolvire, indiferent dacă aleg să se angajeze sau să își continue studiile.

În ce domeniu ai vrea să-ți continui studiile?

Baza: cei care intenționează să își continue studiile

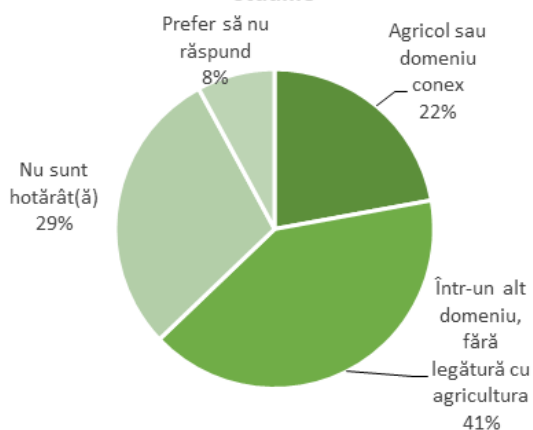

Figura 28

În ce domeniu ai vrea să te angajezi?

Baza: cei care intenționează să se angajeze

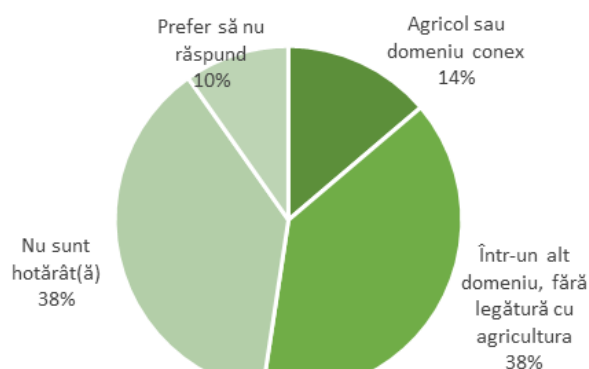

Figura 29

La fel, chiar și cei care vor să înceapă o afacere preferă mai degrabă un domeniu care nu are legătură cu agricultura.

În ce domeniu ai vrea să continui o afacere de familie?

Baza: cei care intenționează să continue o afacere de familie

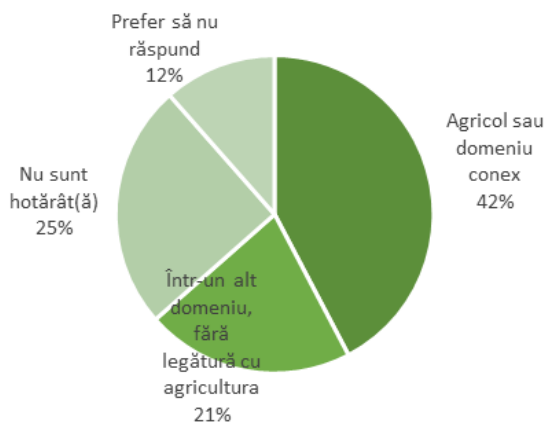

Figura 30

În ce domeniu ai vrea să începi o afacere?

Baza: cei care intenționează să înceapă o afacere

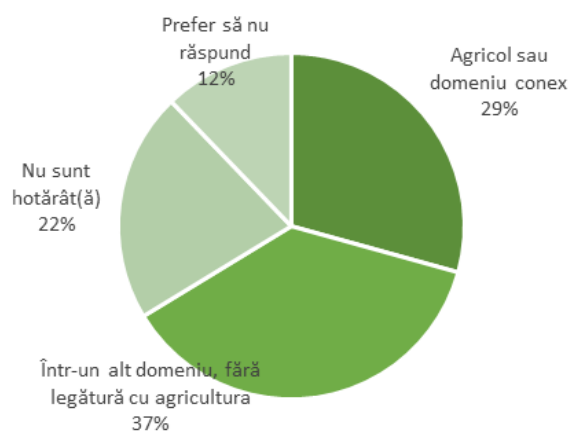

Figura 31

Doar un procent de 40% dintre cei care au participat la acest sondaj spun hotărât că își doresc să rămână în țară după ce termină liceul.

Cei din învățământul profesional spun în proporție mai mare decât cei din învățământul liceal că își doresc să plece în străinătate, unde, cel mai probabil, simt că vor fi mai bine valorizați și vor avea un venit mai mare.

Un procent îngrijorător din respondenți nu sunt hotărâți în privința viitorului lor, dacă vor pleca sau nu din țară. Această stare de incertitudine a unei părți importante dintre absolvenți ridică semne de întrebare asupra modului în care politicile publice și mediul socio-economic actual răspund

aspirațiilor și nevoilor lor.

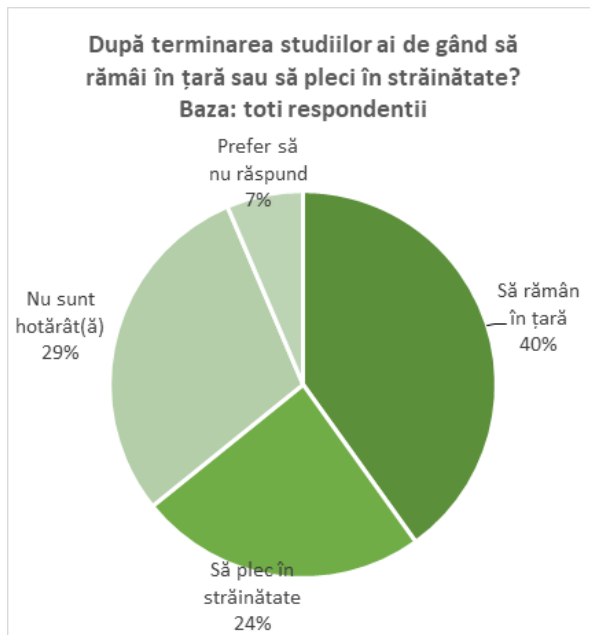

Figura 32

Concluzii

CRPE a realizat în 2021 un studiu⁴ similar privind experiența elevilor din liceele agricole, folosind o metodologie apropiată de cea din prezent. Deși cele două cercetări nu pot fi comparate direct – fiind vorba despre eșantioane neprobabiliste, bazată pe auto-selecție – ele permit totuși o analiză în oglindă a unor teme importante și oferă indicii despre cum evoluează sistemul în timp.

Rezultatele arată că multe dintre problemele identificate în 2021 se regăsesc și astăzi, ceea ce sugerează că acestea țin mai degrabă de modul în care funcționează sistemul. În același timp, apar și câteva schimbări care indică o direcție pozitivă.

Un exemplu clar este organizarea practicii. În 2021, practica se desfășura în principal în cadrul liceului: 42% dintre elevi făceau practică doar în școală, iar 23% preponderent în școală (aprox. 65% în total). Doar aproximativ o treime aveau practică mai mult la operatori economici (12% exclusiv și 22% preponderent). În prezent, situația este mai echilibrată: aproximativ 46% dintre elevi au practică preponderent sau exclusiv la operatori economici (21,2% + 26,9%), iar un procent similar (aprox. 46%) desfășoară practica preponderent sau exclusiv în liceu (29,2% + 17,1%). Acest lucru arată o deschidere mai mare către mediul economic și o diversificare a contextelor de învățare practică. În același timp, școlile continuă să aibă un rol limitat în intermedierea parteneriatelor de practică cu agenții economici, mulți elevi continuând să depindă în mare măsură de propriile rețele sociale pentru a face practică.

Un alt aspect important este legat de interesul pentru antreprenoriat. În 2021, 21% dintre elevi spuneau la final că vor să înceapă o afacere. În prezent, procentul este similar (20%), dar apare mai

⁴ Studiu privind motivațiile, experiențele și intențiile elevilor din ani terminali ai liceelor și școlilor profesionale cu profil preponderent agricol, 2021, <https://www.crpe.ro/ro/studiu-tineri-din-liceele-agricole/>

clar că acest interes se dezvoltă în timpul liceului: doar 7% aveau această intenție la început. Acest lucru sugerează că liceele reușesc să stimuleze interesul pentru antreprenoriat, chiar dacă elevii nu se simt încă suficient pregătiți în mod practic.

Interesul inițial pentru domeniul agricol rămâne relativ scăzut. În 2021, 29% dintre elevii spuneau că au ales liceul din interes pentru domeniu, iar în prezent procentul este de 27%. În același timp, 39% dintre elevii spun că liceul nu a fost printre primele opțiuni. Deși majoritatea provin din mediul rural (73%) și jumătate din familii implicate în agricultură (50%), acest lucru nu se traduce automat în dorința de a continua în domeniu.

Se menține și nivelul moderat de atașament față de liceu și profil: 42% ar alege același liceu, iar 35% același profil. Asta arată că experiența este în general acceptabilă, dar nu suficient de convingătoare pentru a determina o alegere fermă.

Rata de retenție în agricultură rămâne scăzută. Mai puțin de un sfert (24%) dintre cei care vor să își continue studiile aleg domeniul agricol, iar doar 14% dintre cei care vor să se angajeze își doresc un loc de muncă în agricultură sau într-un domeniu conex. Această situație era vizibilă și în 2021, dar datele actuale arată mai clar posibile explicații, inclusiv influența modelelor agricole din familie.

În plus, există un nivel ridicat de incertitudine privind viitorul. Doar 40% dintre elevii spun clar că vor să rămână în România, în timp ce restul fie își doresc să plece, fie nu sunt hotărâți. Această situație arată că mulți elevii nu văd încă oportunități suficient de clare sau atractive pentru viitorul lor în agricultură.

În ansamblu, rezultatele arată că liceele agricole oferă o experiență educațională în general pozitivă și reușesc să genereze interes pentru anumite direcții, cum este antreprenoriatul. În același timp, impactul asupra deciziilor de carieră rămâne limitat, iar evoluțiile observate depind în mare măsură de modul în care educația este conectată la mediul economic și la oportunitățile reale din sector.

Anexa 1

Profilul eșantionului de elevi care au participat la sondaj

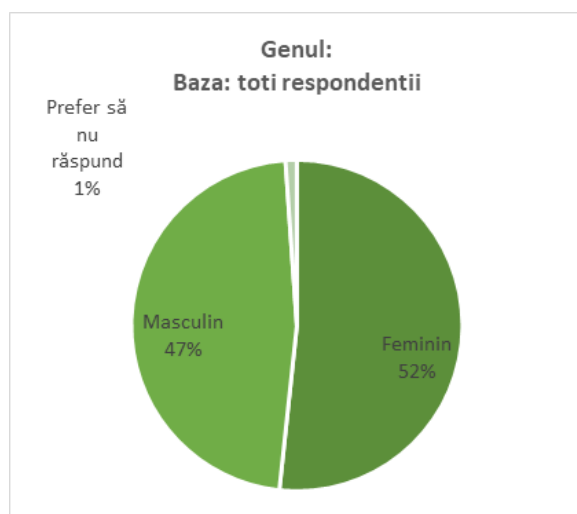

Figura 33

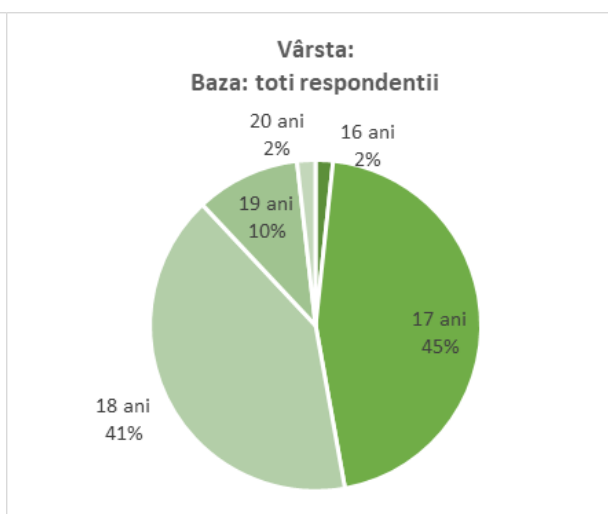

Figura 34

Ce formă de învățământ urmezi?
Baza: toti respondentii

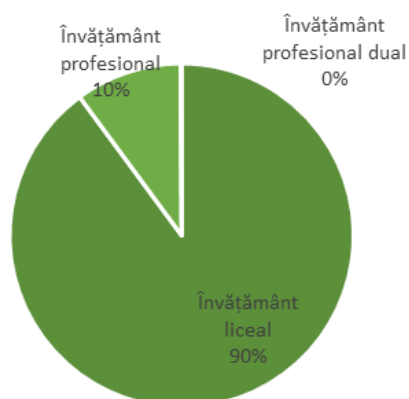

Figura 35

În ce clasă ești?
Baza: toti respondentii

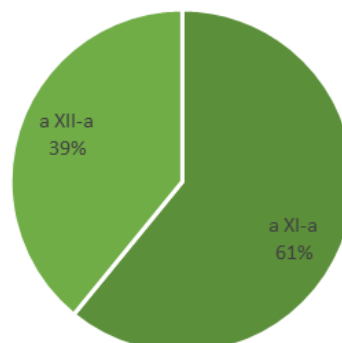

Figura 36

Calificări obținute după absolvirea liceului

Nivel profesional		Nivel liceal	
Lucrător în agroturism	7.7%	Tehnician horticultor	3.8%
Ospătar	29.7%	Tehnician în gastronomie	6.3%
Bucătar	2.2%	Tehnician analize produse alimentare	5.3%
Cofetar	2.2%	Tehnician veterinar	23.7%
Brutar, patisier, preparator produse făinoase	3.3%	Tehnician în agricultură	8.9%
Preparator produse lactate	0%	Tehnician în agroturism	9.6%
Preparator produse din carne și pește	0%	Tehnician în turism și alimentație publică	0.1%
Fermier montan	1.1%	Tehnician în industria alimentară	13.3%
Agricultor culturi de câmp	4.4%	Tehnician în agricultură ecologică	3.1%
Horticultor	4.4%	Tehnician agronom	1.5%
Mecanica agricolă	31.9%	Tehnician zootehnist	0.2%
Lucrător în agricultură	0%	Tehnician ecolog și protecția calității mediului	7.9%
Comerciant vânzător	9.9%	Tehnician în activități economice	9.1%
Comerț	1.1%	Comerț	4.2%
Lucrător în agricultură ecologică	0%	Tehnician mecanic pentru întreținere și reparații	1.1%
Operator în industria vinului și a băuturilor spirtoase	0%	Tehnician în prelucrarea produselor de origine animală	1.6%
Zootehnist	2.2%	Tehnician proiectant cadastru	0.2%
Apicultor	0%		

Mediul familial

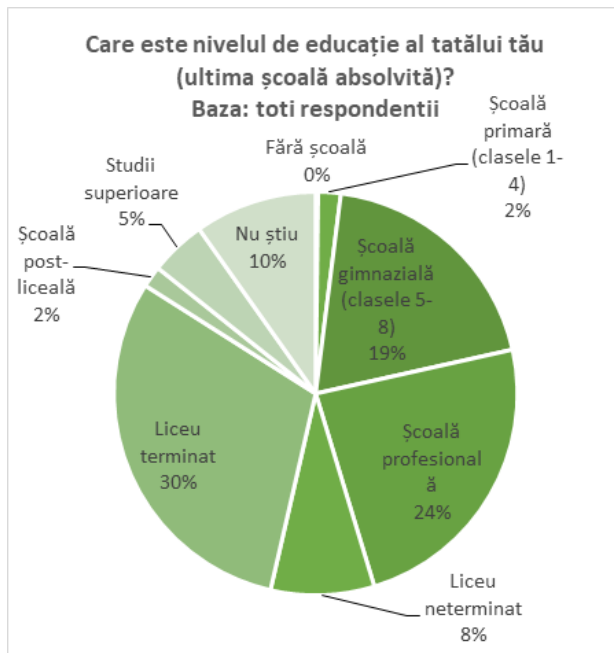

Figura 37

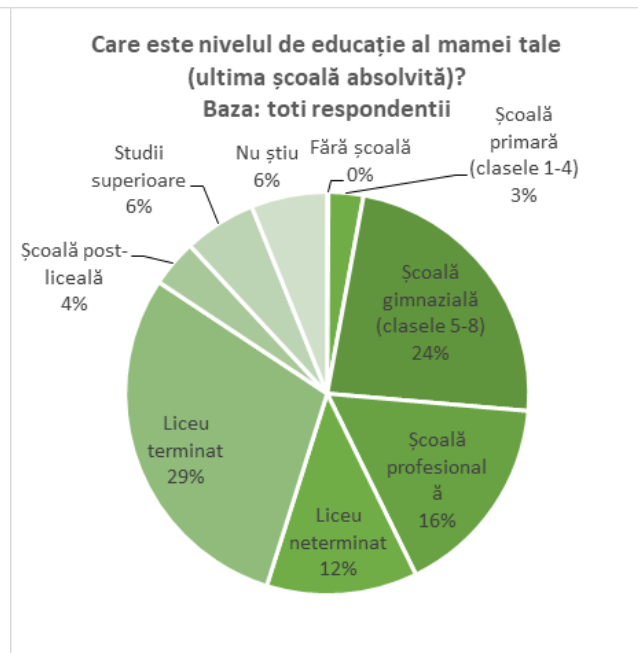

Figura 38

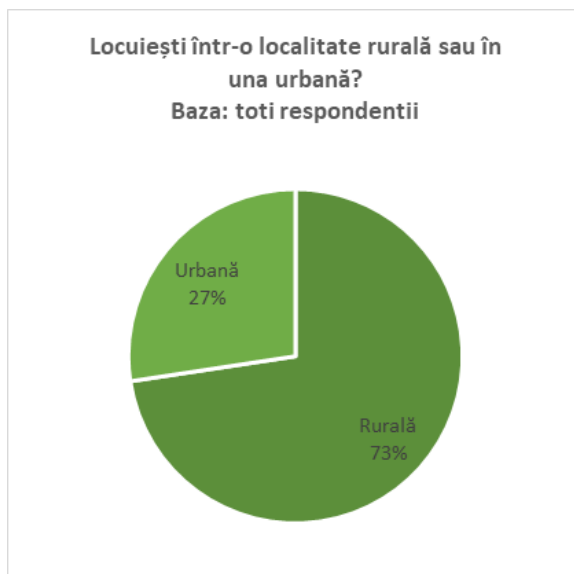

Figura 39

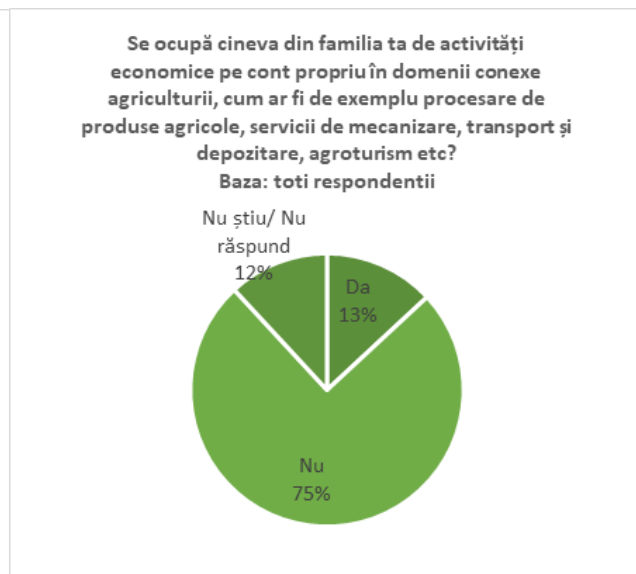

Figura 40

A accesat vreun membru al familiei fonduri europene pentru dezvoltarea afacerii din domeniul agricol și/sau dintr-un domeniu conex agriculturii?

Baza: toti respondentii

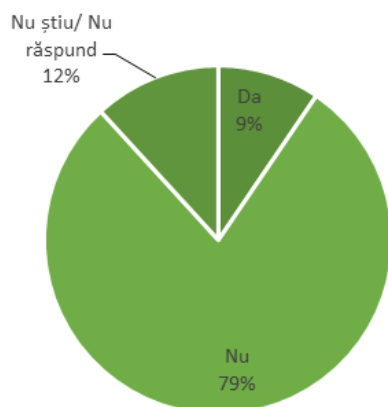

Figura 41

Care este cu aproximație suprafața de teren agricol pe care o deține și/sau o lucrează familia ta?

Baza: toti respondentii

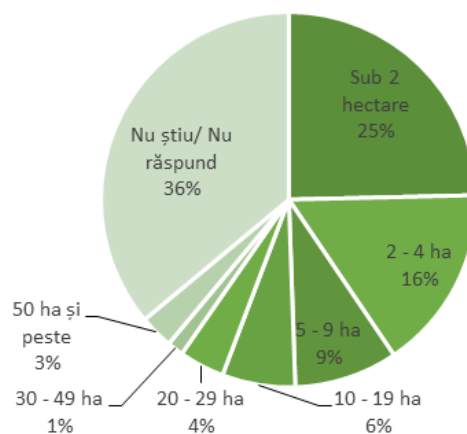

Figura 42

Centrul Român de Politici Europene (CRPE) este unul dintre principalele think-tank-uri românești specializate în afaceri europene. Din 2009 realizăm cercetări în domeniul politicilor publice europene și naționale, implementăm campanii de advocacy, organizăm dezbateri publice, programe de formare și campanii de implicare civică a cetățenilor. Principalele noastre domenii de expertiză sunt democrația și buna guvernare, relațiile externe – în special Republica Moldova și Parteneriatul Estic, agricultură și dezvoltare rurală, educație, implicarea tinerilor și cetățenia activă. CRPE a fost primul think-tank românesc care a deschis în 2012 sucursală în Republica Moldova.

Centrul Român de Politici Europene
Strada Știrbei Vodă Nr. 29, București
office@crpe.ro
+4 0371 083 577

Creștem prin Educație Agricolă (CEA) este un program finanțat de Romanian-American Foundation (RAF) și derulat de un consorțiu de organizații din care fac parte Fundația World Vision România, Junior Achievement România, Fundația Civitas pentru Societatea Civilă și Centrul Român de Politici Europene.

Continuăm să lucrăm împreună pentru a pregăti fermierii de mâine din România!

Mai multe informații despre granturile oferite prin programul Creștem prin Educație Agricolă găsiți pe <https://educatieagricola.ro> și Facebook **Mândru să fiu fermier**.

Informațiile cuprinse în această publicație nu reflectă poziția oficială a **Romanian-American Foundation**
www.rafonline.org